

Christelijke gemeenschap vervult de wetten van God

Mattheüs 5.13-26

Rev Dr Jos M. Strengholt

Heliopolis 2014

Jezus vertelt degenen die naar Hem zijn gekomen om naar Hem te luisteren dat zij het licht van de wereld zijn. We kunnen er nauwelijks omheen dat er veel duisternis in de wereld is; we hebben te maken met armoede, ziekte, het ontbreken van de liefde van God in het leven van mensen, en ik denk dat een van de pijnlijkste aspecten van het leven in onze wereld de problemen in relaties zijn. We hebben hier allemaal mee te maken.

En wij, wij zijn het licht voor deze wereld? Zijn wij Gods instrumenten voor verandering? Hoe kunnen wij een licht zijn? Door nauw verbonden te zijn met Jezus Christus, het ware Licht van deze wereld. Alleen onze verbondenheid met Hem maakt het mogelijk dat wij het licht van Jezus aan andere mensen doorgeven. Alleen op deze manier, voor zover wij met Jezus Christus verbonden zijn, kunnen wij een betekenisvolle rol spelen in ons land, in onze gezinnen, op ons werk, aan onze universiteiten en op scholen.

Hoe kunnen wij zulke lichten zijn?

Aan de ene kant spreken we over geestelijke zaken. Het gaat erom hoe wij geestelijk met Jezus Christus verbonden zijn.

Maar het gaat ook om vorming en gedrag. We moeten leren leven volgens de wetten van God, zoals Jezus die ons voorhoudt. De vraag vandaag is: hoe leert Jezus ons de wetten van God te leven?

1. Geestelijke uitleg

Jezus maakt heel duidelijk dat het niet de bedoeling is dat wij naar alle wetten van de Bijbel kijken en vervolgens proberen die precies en letterlijk na te leven zoals ze er staan, om zo een licht in deze wereld te zijn.

In plaats daarvan geeft Jezus ons voorbeelden van hoe we het Woord van God geestelijk moeten lezen, en als Hij de Heilige Schrift zo begreep, moeten wij hetzelfde doen. Hij is het Licht, wij volgen het Licht.

Als je alle wetten van het Oude Testament in hun meest letterlijke betekenis neemt, zou je kunnen zeggen: ik heb nog nooit iemand gedood, dus ik gehoorzaam de wet die zegt: 'U zult niet doden.' Ik doe wat God van mij verlangt.

Maar Jezus laat zien dat God dienen veel verder gaat. Natuurlijk mogen we geen mensen doden, maar de kern van moord is woede, en daarom spreekt Jezus tot ons over woede en over hoe we goed met mensen moeten omgaan.

'Een ieder die ten onrechte boos is op zijn broeder, zal strafbaar zijn door de rechtbank.' Woede ondermijnt de relaties in het huis van God, en daarom spreekt Jezus zich ertegen uit. Woede kan

relaties in je gezin, met vrienden en in de samenleving kapotmaken. Laat woede niet te lang voortduren als je Gods licht in deze wereld wilt zijn.

Moeten we dan besluiten dat het altijd verkeerd is om boos te zijn op medechristenen of op mensen in het algemeen? Dan zouden we deze woorden van Jezus tot een nieuwe wet maken, in plaats van te kijken naar de bedoeling van Zijn woorden.

Natuurlijk zijn er soms redenen om boos te zijn. Jezus Zelf was soms boos, bijvoorbeeld toen Hij ervan werd beschuldigd een man op de sabbat te genezen, in Markus 3:

En Hij kwam opnieuw in de synagoge; en daar was iemand die een verschrompelde hand had. En zij letten op Hem om Hem te kunnen beschuldigen als Hij hem op de sabbat zou genezen. En Hij zei tegen de man die de verschrompelde hand had: Sta op en ga in het midden staan. En Hij zei tegen hen: Is het geoorloofd op de sabbatten goed te doen of kwaad te doen, een leven te behouden of te doden? Maar zij zwegen. En toen Hij hen rondom Zich met toorn aangekeken had, tegelijk bedroefd over de hardheid van hun hart, zei Hij tegen de man: Steek uw hand uit. En hij stak hem uit, en zijn hand werd hersteld, gezond als de andere.

Jezus was boos, juist in een situatie waarin Hij ervan werd beschuldigd dat Hij niet streng genoeg was in het naleven van alle wetten. Een arts zou op de sabbat niet mogen werken, zo luidde het argument. En inderdaad, de Tien Geboden zeggen dat men zes dagen moet werken, maar op de sabbat moet rusten.

Woede is soms belangrijk. ‘Wie terecht boos wordt, zondigt niet alleen niet, maar als hij niet boos wordt, zondigt hij.’ Dit zijn de woorden van een van de kerkvaders die over het Evangelie van Mattheüs schreef.

Er zijn momenten waarop woede noodzakelijk is. Jezus werd boos omdat de godsdienstige geleerden van Israël de letterlijke uitleg van de wetten van God gebruikten om Hem ervan te weerhouden een arme, zieke man tot zegen te zijn.

Wij moeten mensen geen raka noemen, wat ‘leeghoofd’ betekent, of een dwaas, omdat wij andere mensen nooit mogen verachten. Maar iemand een dwaas noemen is niet verboden als je alleen de woorden van de wetten van Mozes letterlijk neemt. Jezus zegt: kijk naar de bedoeling van die wetten.

Voor God is het niet aanvaardbaar om te suggereren dat Zijn schepselen leeghoofden of dwazen zijn. Veracht andere mensen niet.

Hilarius van Poitiers zegt dat iemand een leeghoofd noemen terwijl de Geest van God in hem woont, een ernstige fout tegenover God Zelf is.

Maar zeker, sommige mensen zijn dwazen en leeghoofden. Ze bestaan. En er zijn momenten waarop harde woorden gebruikt moeten worden.

David schreef: ‘De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God.’ Paulus zei tegen de Galaten dat zij dwaas waren (Gal. 3.1).

Jezus Zelf gebruikte harde woorden tegen de farizeeën en schriftgeleerden, in Mattheüs 23.15-17:

Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, huichelaars, want u reist zee en land af om één proseliet te maken, en als hij het geworden is, maakt u hem een kind van de hel, tweemaal zo erg als u. Wee u, blinde leiders, die zegt: Wie zweert bij de tempel, dat betekent niets, maar wie zweert bij het goud van de tempel, die is aan zijn eed gebonden. Dwazen en blinden, wat is immers meer, het goud of de tempel die het goud heiligt?

De farizeeën waren in hun poging om ieder woord van de wet uiterst letterlijk te nemen de weg kwijtgeraakt en vergaten het hart van de wet, namelijk liefde voor God en liefde voor alle mensen.

Jezus laat ons zien wat het hart van de wet is. En mensen die het leven van anderen moeilijk maken door hun eigen wetten en moraal aan anderen op te leggen, worden door Jezus zelf blinde dwazen genoemd. Als christenen moeten wij er zeer voor oppassen dat wij niet als moralisten worden gezien.

We moeten er dus voor oppassen dat we niet net zo letterlijk met de woorden van Jezus omgaan als de farizeeën, zelfs niet wanneer we Zijn woorden lezen. De woorden van Jezus zijn hyperbolisch, overdreven, om de boodschap duidelijk over te brengen. Soms is er behoefte aan woede en aan krachtige woorden. Maar wees voorzichtig. Onze woede en onze woorden moeten altijd gerechtvaardigd zijn en in overeenstemming met het gebod van de liefde en met het doel om de gemeenschap van de kerk en van de samenleving op te bouwen.

2. Het belang van vredestichters

In deze context zegt Jezus ook dat, als iemand je voor de rechter brengt vanwege iets, je de zaak snel moet regelen. Nogmaals, kijk naar dit in de context van woede. Natuurlijk zijn er situaties waarin je tot het uiterste moet strijden in de rechtbank. Maar wanneer alleen je eer op het spel staat, wanneer je gevoelens gekwetst zijn, regel het dan gewoon.

Dat is beter dan op eervolle wijze een rechtszaak verliezen en vervolgens in de gevangenis terechtkomen. De gedachte hier is in feite dat je zelf ongelijk hebt. Je zult de zaak toch verliezen. Pas ervoor op dat je geen ongelijk hebt in financiële zaken of in meningsverschillen met anderen. En als je ongelijk hebt, maak het dan zo snel mogelijk goed. Wees nooit degene die anderen in relaties kwaad doet.

Jezus gebruikt zeer krachtige taal om te zeggen hoe ernstig verkeerd gedrag tegenover andere mensen is. Hij spreekt over oordeel, over bestraffing door de Raad, over het vuur van de hel en over in de gevangenis geworpen worden. Interessant is dat het niet duidelijk is of Jezus hier spreekt over het oordeel van de overheid of over het oordeel van God.

Ik denk dat dit opzettelijk zo is. Als onze relaties goed zijn, hoeven we noch God noch het rechtssysteem van onze landen te vrezen. Als we relaties door onze woorden of ons gedrag beschadigen, moeten we zowel God als de wet van ons land vrezen.

Niets doet ons zoveel pijn als slechte relaties. Als onze relaties goed zijn, kunnen we veel problemen verdragen. Als onze relaties moeilijk zijn, zijn we kwetsbaar voor depressie, eenzaamheid en allerlei andere problemen.

Jezus zegt dat het niet voldoende is om anderen niet te doden. De ware betekenis van zo'n wet is dat God wil dat wij goed omgaan met andere mensen.

Mattheüs schreef dit Evangelie voor jonge gelovigen, zodat zij zouden weten wie hun Heere Jezus is en hoe zij moeten leven. En voor deze jonge gemeenschap, de nieuwe kerk, benadrukt Jezus dat broeders en zusters in vrede en liefde met elkaar moeten leven.

Veracht anderen niet. Laat je woede niet blijven smeulen. Laat niet toe dat de gemeenschap door onderlinge problemen wordt vernietigd.

Een liefdevolle gemeenschap die samenkomt rond de liefde voor en de aanbidding van God, Vader, Zoon en Heilige Geest, is de vervulling van de wet.

3. De urgentie om vredestichters te zijn

Daarom maakt Jezus duidelijk dat als mensen God komen aanbidden, als zij een offer naar het altaar brengen, en zij zich herinneren dat iemand anders iets tegen hen heeft, zij eerst de zaak moeten regelen voordat zij God met hun offer aanbidden.

Je ziet het voor je: een man loopt vier dagen van Kapernaüm naar Jeruzalem om God een offer te brengen, misschien tijdens het feest van Pascha, Pasen. En oei... wanneer hij bijna zijn schaap aan de priesters overhandigt, beseft hij dat zijn schoonmoeder in Kapernaüm twee weken geleden boos op hem was geworden en dat de zaak nog steeds niet is opgelost. Wat moet hij doen?

Jezus spreekt over iemand anders die iets tegen mij heeft. 'Als uw broeder iets tegen u heeft.' Het is belangrijk om te zien dat Jezus ons geen ruimte laat om te zeggen: maar de ander heeft mij eerst beledigd, hij moet naar mij toe komen. Jezus legt de verantwoordelijkheid voor het stichten van vrede bij mij, ook als ik niet noodzakelijk verantwoordelijk ben voor het probleem met die persoon.

Moet ik God dan niet aanbidden omdat iemand iets tegen mij heeft?

Als ik je rechtstreeks vraag: 'Ken je mensen die iets tegen je hebben?', dan kunnen we allemaal wel een klein lijstje maken, denk ik. Moeten we daarom niet deelnemen aan het heilig avondmaal?

Als we de woorden van Jezus letterlijk nemen, moet de man teruggaan naar Kapernaüm, een paar dagen lopen, om het goed te maken met zijn schoonmoeder.

En ik denk niet dat deze letterlijke toepassing van deze verzen is wat Jezus bedoelde. Let wel, als je ze letterlijk neemt, geldt dit alles alleen wanneer een broeder iets tegen je heeft. Niet wanneer een zuster iets tegen je heeft.

We zien dat Jezus opnieuw hyperbolische taal gebruikt. Hij wil benadrukken dat goede relaties met onze medemensen, voor zover het van ons afhangt, onderhouden moeten worden als onderdeel van onze dienst aan en liefde voor God.

Wanneer we bij het altaar van God komen, waar we herinnerd worden aan het offer van onze Heere Jezus

Christus, moeten we ons er altijd van bewust zijn dat onze relatie met God, onze verticale relatie, als je het zo wilt noemen, niet kan bestaan zonder dat ook onze horizontale relaties goed zijn.

Wanneer we knielen om de communie te ontvangen, richten we ons op God, maar we knielen ook naast onze broeders en zusters.

Als je iets moet herstellen in relaties, doe dat dan zo snel als je kunt. Maar ik zal je niet vragen om dat te doen voordat je aan het avondmaal deelneemt. Zo'n uitleg van de woorden van Jezus gaat naar mijn overtuiging te ver. Want als volmaakte relaties met alle mensen het criterium zouden zijn om aan het heilig avondmaal deel te nemen, zou niemand van ons ooit kunnen komen en knielen. Er is altijd wel iemand die iets tegen mij heeft.

We leven in een gebroken wereld en hebben te maken met veel gebroken relaties. Dat betekent niet dat we achterover mogen leunen. Wij zijn geroepen om vredestiters te zijn, om aan verzoening te werken, om onze broeders en zusters in de kerk lief te hebben, en alle mensen buiten de kerk lief te hebben met de liefde die God voor ons heeft.

Conclusie

Het moment waarop we tot God komen om Zijn liefde te ontvangen, zou daarom ook het moment moeten zijn waarop onze gedachten en ons hart gericht worden op onze broeders en zusters. Het is niet genoeg dat we elkaar niet doden. God verlangt veel meer van ons.

Hij wil dat wij elkaar respecteren en liefhebben. En als wij dingen hebben gedaan tegenover anderen die niet goed zijn, als wij weten dat anderen nog steeds een ernstig probleem met ons hebben, dan moeten we daar iets aan doen. Want God wil dat Zijn volk verenigd is in liefde.

En deze christelijke gemeenschap, een gemeenschap rond Christus, is werkelijk een groot licht in onze wereld wanneer wij onder elkaar de morele moed hebben om vredestiters te zijn en relaties die verzuurd zijn geraakt te herstellen. Zo'n gemeenschap heeft de wereld nodig.

+ In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.